

Nijmegen, 2 januari 2011

‘Nooit meer Partij van de Arbeid’, riep een 86 jaar oude inwoner van de Utrechtse Sterrenwijk toen een van onze canvassers afgelopen november bij hem aanbelde. Dertig jaar lang had hij PvdA gestemd. Maar nu zei hij: ‘Ik eet nog liever mijn hoed op dan überhaupt nog te gaan stemmen. En nu ga ik naar binnen voor mijn hart het begeeft!’. Zo, welkom. Dit is natuurlijk geen fijne binnenkomer in het nieuwe jaar, maar wel een belangrijk verhaal dat velen van jullie zullen herkennen.

Maar òòk herkenbaar is wat deze vrouw zei: ‘Als ik kijk met welke partij mijn ideale samenleving het dichtst bij komt, dan is dat de PvdA. Als de Partij van de Arbeid die samenleving maar voor ogen houdt en zich niet laat afleiden door trivialiteiten. Ik hoop dat de PvdA snel weer de grootste wordt om aan die samenleving bij te dragen.’

Deze mevrouw gelooft in het verhaal van de Partij van de Arbeid. Ze heeft hoge verwachtingen van ons en ze heeft gelijk. Politiek is voor ons immers de wil om te veranderen, om die betere samenleving die ons voor ogen staat dichterbij te brengen. Politiek is ook kiezen. Dit jaar zet ik drie ambities centraal:

- * Een eerlijke samenleving. Het moet eerlijker – en wij kunnen dat!
- * Zoveel mogelijk mensen die aan het werk zijn en meedoen in de samenleving
- * Voorkomen van een kaalslag op onze publieke voorzieningen

Verbinden

Maar ik wil mijn verhaal beginnen met mijn belangrijkste ambitie: verbinden, ‘de boel bij elkaar houden’. Die term is van Joop den Uyl, die hiermee doelde op het versterken van de samenhang in een samenleving die steeds verder fragmenteert. Ik geloof heel erg in een gezamenlijke toekomst waarin mensen zich kunnen ontplooien en ontwikkelen. Dat is voor mij des te belangrijker in een samenleving waarin desintegrerende sociaal-culturele en sociaal-economische krachten aan het werk zijn. Juist nu, nu we de gevolgen gaan merken van het meest rechtse kabinet ooit. Een kabinet dat met de steun van Wilders culturele verschillen uitvergroot en mensen uitsluit wegens hun afkomst of geloof. Een kabinet dat economische verschillen tussen mensen en hun onzekerheden vergroot. Het maakt mijn geloof in de noodzaak tot binden alleen maar groter.

We hebben een gezamenlijke toekomst. Of je nu een universitaire opleiding hebt of een praktische VMBO opleiding; of je nu in de Randstad woont of in een krimpgebied in Limburg, of je nu oud of jong bent, allochtoon of autochtoon, homo of hetero, onze toekomst maken we samen.

Dat betekent niet alleen verantwoordelijkheid nemen voor jezelf, maar ook voor elkaar en voor de samenleving. Het betekent elkaar ruimte en vrijheid geven, maar ook duidelijke grenzen stellen, binnen onze de rechtsstaat. Het betekent, zoals de koningin dit jaar zei in haar kersttoespraak, dat het belangrijk is te kijken naar wat ons bindt.

Zij wees daarbij op het gevaar ‘dat het gemeenschappelijke wordt verzwegen en verschillen worden uitvergroot. Dan worden muren van vermeende tegenstellingen opgetrokken en verhard standpunten’. Het is tekenend voor de tijdsgeest dat deze woorden van de koningin, niet lang geleden nog als open deuren beschouwd zouden zijn. Nu werden ze door sommigen

geduid als het opzoeken van de grenzen van haar speelruimte. Opnieuw, dat maakt mijn geloof in de noodzaak tot binden alleen maar groter!

De boel bij elkaar houden, verbinden, is ook een economische noodzaak. Eerlijk delen en betrokkenheid zijn niet alleen een teken van beschaving en fatsoen, maar ook een voorwaarde voor een sterke economie. We hebben iedereen nodig de komende jaren. Ik wil niet dat grote groepen in de samenleving aan de kant komen te staan!

En zo kom ik bij mijn drie ambities. Het moet eerlijker, mensen moeten werk hebben en meedoen en de publieke voorzieningen moeten goed zijn. Drie ambities voor een toekomst waarin we ons met elkaar verbonden voelen en strijden tegen de splijtende krachten in de samenleving.

Het moet eerlijker

Bezuinigingen zijn nodig, zeker. Maar de rekening van de crisis moet wel eerlijk verdeeld worden. En niet op de oneerlijke manier waarop dit kabinet het doet. Dat is beter voor onze economie en maakt onze samenleving krachtiger.

We horen tal van verhalen over die oneerlijkheid, verhalen van mensen die we dagelijks tegenkomen, die ons schrijven over hun zorgen of die onze hulp vragen. Van mensen die door het beleid van dit rechtse kabinet te maken krijgen met een opeenstapeling van bezuinigingen op, zorgtoeslag, huurtoeslag, het persoonsgebonden budget, vergoedingen voor kinderopvang, hun bijstand. Van al die mensen die niet meer weten hoe ze straks de eindjes nog aan elkaar kunnen knopen. Eerlijk delen is ook: mensen niet onder de armoedegrens laten zakken.

Het verhaal van de PvdA over eerlijk delen is niet: de rekening bij onze leraren neerleggen. Gaat het werkelijk gebeuren dat een leraar met twee kinderen, door dit rechtse kabinet er volgend jaar ruim 1300 euro op achteruit gaat? Dat zo'n gezin ruim 100 euro per maand minder te besteden heeft?

Dat vind ik onaanvaardbaar – zeker als je weet dat iemand die twee keer modaal verdient veel minder last heeft van de bezuinigingen. En ja, de bijstand gaat wèl omlaag en de huren stijgen met 5 procent. Tegelijkertijd blijft de hypotheekrenteaftrek voor de allerhoogste inkomsten onaangetast. Dat is oneerlijk.

Publieke voorzieningen

Het is zoals een kiezer me vertelde: 'Ik heb mazzel gehad in het leven', zei hij. 'Mazzel dat mijn wieg stond waar die stond. Dat ik daardoor een fijne jeugd heb gehad en een goede leraar, is niet mijn verdienste, net zoals het niet noodzakelijkerwijs iemands schuld is als hij het in zijn eentje niet redt.'

Daarom vinden wij goede publieke voorzieningen zo belangrijk. In de samenleving waar de PvdA voor staat, redden we het allemaal.

De een kan dat op eigen kracht, de ander heeft een steuntje in de rug nodig, of meer dan dat. In die samenleving hebben we onderwijs, zorg, kinderopvang en een veilige omgeving nodig voor iedereen en niet alleen voor de mensen die het zelf kunnen betalen. Zo krijgt iedereen een eerlijke kans om het beste uit zichzelf te halen, om zich te ontplooien en te ontwikkelen.

Een prachtig voorbeeld is het verhaal van Trudy Coenen, lerares op een zwarte middelbare school. Ik ken haar al een tijdje en ik ben bij haar in de klas geweest. Ze werkt met hart en ziel en zonder onderscheid tussen cultuur of achtergrond. Gewoon omdat ze vindt dat elk kind recht heeft op dezelfde kansen. Ze heeft intense aandacht voor haar leerlingen, en ze is behoorlijk streng. En haar kinderen dragen haar op handen. Zo langzamerhand kennen meer mensen haar, want ze is lerares van het jaar geworden. En genomineerd als één van de helden van Amsterdam. Zulke leraren, ja dat zijn onze helden.

Zo'n held kwam ik ook tegen bij de VMBO vakschool in Rijssen: Bert Kempers. Met persoonlijke aandacht toverde hij het onontgonnen talent van een leerling tevoorschijn. Het was een jongen die in het basisonderwijs eigenlijk gewoon mislukt was. Hij was slecht in taal en voelde zich op zijn school helemaal niet op z'n gemak. Toen liep hij tegen deze leraar aan. Lassen? Frezen? Nee, dat was het niet. Bert Kempers zette hem achter de computer en wat bleek? Hij werd gegrepen door een computerprogramma waarmee hij 3D-tekeningen kon maken. Hij vond het niet alleen geweldig, maar hij bleek er ook verschrikkelijk goed in te zijn – beter dan leraar Bert. En nu wil hij binnenhuisarchitect worden.

Kijk, als wij zo in staat zijn om ieders verborgen talent tot ontwikkeling te brengen, dan hebben wij kans om inderdaad ons onderwijs tot het beste van de wereld te maken. Dat is de ambitie van de PvdA.

Niet alleen om de kinderen van ons land de kans te geven om te groeien en te bloeien, maar ook om onze leraren te helpen talenten in kinderen herkennen en tot ontwikkeling te laten komen. Daar profiteert de hele samenleving van.

Goede publieke voorzieningen houden de samenleving bij elkaar, omdat we daarmee mensen kansen bieden, onze risico's delen en gezamenlijk beschermen wat kwetsbaar is. Denk aan onze natuur en cultuur, twee kostbare verworvenheden waar het kabinet de botte bijl in zet, twee parels die als ze eenmaal aangetast zijn, niet zomaar te herstellen zijn. Natuurlijk, ook natuur en cultuur moeten hun steentje bijdragen aan de bezuinigingen, maar het kabinet Rutte bezuinigt nu veel te veel. Wel 40% op onze natuur! Onze natuur is nu ook al onderdeel geworden van de zinloze politieke polarisatie. De hoofdvraag lijkt te zijn 'Is hier sprake van een linkse hobby, ja of nee?' Een onzinnige insteek; de natuur is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Althans, dat zou het moeten zijn.

Begin jaren negentig werden daarvoor plannen gemaakt, die de natuur in ons land weer van een robuuste omvang moesten maken. Ieder kabinet sindsdien, van welke samenstelling ook, nam een deel voor zijn rekening. Lange adem en uithoudingsvermogen, dat was wat we nodig hadden. En wat doet dit kabinet? Het stopt er gewoon mee. Ik heb net, op uitnodiging van Hart voor Natuur, een boswandeling gemaakt op de Veluwezoom. Ik vind dit besluit van het kabinet onbegrijpelijk en onacceptabel. Daarom heb ik vandaag een wet BasisNatuur voorgesteld. 'Basis' omdat de natuur, onze natuurlijke leefomgeving, een onmisbaar onderdeel vormt van onze basis. Maar ook 'Basis' omdat we in die wet de basisomvang en de basisbescherming voor de Nederlandse natuur stevig gaan vastleggen. En ik ben optimistisch over de haalbaarheid van deze wet, de VVD moet toch te porren zijn voor een plan dat ook ondernemers houvast biedt en waarbij voor de financiering meer tijd wordt uitgetrokken.

Werken en meedoen

In de verkiezingscampagne beloofde Rutte banen. Maar zijn kabinet laat er meer dan 100.000 verloren gaan. Meer dan 100.000! De PvdA voelt zich verantwoordelijk voor deze mensen.

Tijdens de herindelingsverkiezingen liep ik door Oss met rozen. Ik kwam een man tegen die zei: 'Ik wil geen roos, ik wil een báán. Ze hebben me eruit gedonderd en ik wil weer aan de bak'.

De PvdA wil geen banen schrappen, maar juist zorgen dat er meer banen komen. Iedereen die kan werken, moet ook de kans krijgen om te werken. Als werkloosheid echt niet te voorkomen is, dan moeten we mensen niet kansloos het bos insturen. Mensen hebben recht op een fatsoenlijke WW-uitkering. Denk eens aan al die postbodes bij TNT. Ze vertelden me dat ze daar al jarenlang van de ene in de andere reorganisatie vallen. En nu krijgen ze te horen dat ze toch hun baan kwijtraken.

Velen van hen zijn tweede helft vijftig, op mensen van die leeftijd zitten werkgevers niet echt te wachten. Onterecht, maar daarom willen wij niet korten op de duur van de WW. Maar we willen wèl een activerende WW, met werkgevers die de eerste periode van de WW meer (financiële) verantwoordelijkheid hebben, wat hen zal stimuleren om mensen snel aan het werk te krijgen. En we willen waar nodig voortzetting van de succesvolle deeltijd-ww. Duizenden mensen hebben dankzij de deeltijd-ww hun baan behouden tijdens de crisis. En op hun beurt hebben bedrijven ervaring en talent van medewerkers zo kunnen bewaren.

Het verhaal van de PvdA is er altijd een van werk geweest, niet van uitkeringen. Omdat wij, de Partij van de Arbeid, als geen ander weten dat werk meer is dan een inkomen. Werk is je trots, je ontwikkeling, je sociale omgeving, werk geeft je zelfbevestiging. Daarom vechten wij net zo hard tegen uitbuiting als tegen werkloosheid.

Een baan onder het minimumloon, mensen die drie baantjes er op na moeten houden om rond te komen, dat is onacceptabel. Goede arbeidsomstandigheden, werk waar je je kunt ontwikkelen, scholing, voor ons hoort dat bij een beschaafde samenleving, een samenleving waarin mensen graag willen werken.

Het PvdA-verhaal is daarom ook het verhaal van René, die ik tegenkwam in Kerkrade. Hij heeft het syndroom van Down, maar is vol trots en enthousiasme aan de slag bij een sociale werkvoorziening. Hij doet iets nuttigs voor de samenleving, en haalt voldoening daaruit. Daarom vind ik het zo immens treurig om te zien dat dit kabinet de kansen op werk wegneemt voor mensen zoals René. Door de enorme bezuinigingen op de WSW en de Wajong en door de enorme bezuinigingen op het werkdeel bij de gemeenten. Nijmegen ziet zijn werkbudget deze kabinetperiode met bijna 70% dalen! Vrienden, wij zouden de Partij van de Arbeid niet zijn als we ons niet heel hard gaan verzetten!

Meedoen is meer dan werk alleen. Het betekent ook actief deelnemen aan het maatschappelijk leven. Zo weet je dat je erbij hoort, dat dit ook jouw wereld is. De voortdurende stigmatisering en generalisering van moslims en andere groepen is onfatsoenlijk, intolerant en oneerlijk. Terwijl het zo simpel is: als je Nederlander bent, dan ben je ook voor 100% Nederlander en word je net zo behandeld als elke andere Nederlander. Voor alle Nederlanders geldt dat je alle kansen krijgt om wat van het leven te maken en dat je veel rechten hebt als je je netjes gedraagt en meedoet. En dat je op straf kunt rekenen als je je niet gedraagt.

Een wethouder vertelde me: 'Er is een enorme ergernis over de agressie en de botheid in onze samenleving. Maar de angst die mensen hebben voor bijvoorbeeld Marokkaanse probleemjongens is tegelijkertijd het verlangen naar een harmonieuze samenleving, waarin mensen normaal met elkaar omgaan. Daar snakken mensen naar.'

Het verhaal van de PvdA is het verhaal van het aanpakken van integratieproblemen. Niet door de islam en alle moslims verdacht te maken, maar door de segregatie, onderwijsachterstanden, criminaliteit, werkloosheid en taalproblemen aan te pakken. Ja, Marokkaanse en Antilliaanse jongeren zijn vijf keer zo vaak verdachte als andere jongeren. Dat is een groot probleem voor de samenleving. En het is een groot probleem voor al die Marokkaanse en Antilliaanse jongeren die wat van hun leven willen maken. Die elke dag weer merken dat ze door mensen met wantrouwen bekeken worden. Zo wil ik de Nederlandse samenleving niet zien. In ons land wordt je niet beoordeeld op je afkomst of geloof, maar als individu op je gedrag. En als dat gedrag niet deugt, dan pakken we dat aan. Hard als het moet, zacht als het kan.

Ons maakt het niet of je keppeltje, een minirok of een hoofddoek draagt, of je homo of hetero bent.

Vrienden,

dit is het verhaal van de PvdA: de samenleving moet eerlijker, zoveel mogelijk mensen moeten aan het werk en meedoen in de maatschappij, en publieke voorzieningen zijn daarvoor een belangrijke motor. Al die dingen bereik je niet zo maar. Daarvoor moet gestreden worden, hard gestreden! Strijden is een wezenlijk onderdeel van onze partij, altijd geweest ook. Luister naar het verhaal van een partijlid van het eerste uur. Hij zei tegen me: 'Je kunt één keer stemmen op een partij die je belangen behartigt, maar je wordt lid van een partij die strijd voor waar jij met hart en ziel achter staat. Die strijdt tegen wat jij per se niet wil voor je land en je stad. Dat is een authentieke woede die helemaal niets te maken heeft met of je nou wel of uit een arbeidersmilieu komt. Of je nou wel of niet zelf in armoede bent opgegroeid. Politiek is geen koekjesfabriek. Politiek is verandering. Het gaat om die bevlagenheid.

Ik wil in de leiders waar ik op stem een moreel kompas zien. Dat ik weet dat als er een probleem op ze afkomt, ze met die bevlagenheid voor mij het gevecht aangaan.'

Die leider wil ik voor u zijn, in 2011 en lang daarna, de verbinder die de strijd aangaat. Samen met de fractie, met de mensen om mij heen, met het partijbestuur, met onze lokale politici, onze leden en u allemaal hier in Nijmegen en in de zaal. Omdat het echt eerlijker moet en wij dat kunnen!

Daarom zijn de verkiezingen in maart voor de Provinciale Staten zo belangrijk. Het is een kans om te laten zien dat we dit kabinet niet willen. Het moet een signaal worden aan VVD, CDA en PVV dat ze niet zomaar ongestoord kunnen doorgaan met de kaalslag. Want als de linkse progressieve partijen een meerderheid halen in de Eerste Kamer, is dit kabinet geen lang leven beschoren.

Wat de Eerste Kamer kan, heeft onze fractievoorzitter Han Noten al laten zien door uitstel van de Btw-verhoging voor cultuur af te dwingen. Wat ons betreft wordt het afstel, maar dan moet rechts geen meerderheid halen in maart.

Dit jaar wordt dus alweer een belangrijk jaar voor de Partij van de Arbeid. Verkiezingen dus. En 2011 wordt ook het jaar waarin we alles op alles gaan zetten om de mensen terug te winnen die zo teleurgesteld zijn in de politiek en de PvdA in het bijzonder. Het jaar waarin de 86-jarige man uit de Sterrenwijk in Utrecht waar ik mijn verhaal mee begon weer gelooft in de partij waar hij altijd op gestemd heeft, zich weer met onze partij verbonden voelt, zich gehoord voelt en wéét dat wij er ook voor hém zijn. Het jaar waarin we samen strijden voor

die eerlijkere samenleving, waarin niemand wordt afgeschreven, we naast en bij elkaar staan in plaats van tegenover elkaar.

Ik wens u en uw dierbaren een mooi 2011 en ik hoop dat u samen met mij uw schouders eronder gaat zetten!